AMO.CZ

POLICY PAPER | 09
ŘÍJEN 2026

Jak posílit provádění mezinárodních sankcí vůči Rusku: energetika, vývozní kontroly a vymáhání

Boris Kaliský, Pavel Havlíček

Foreign, Commonwealth & Development Office

OBSAH

Shrnutí 1
Doporučení pro instituce EU, členské státy a partnerské země 3
Doporučení pro českou vládu a instituce 5
Úvod 6
1 Energetika 7
1.1 Ropa, kinetické sankce a nedostatek pohonných hmot 7
1.2 Cenový strop, zákaz služeb nebo příplatek 9
1.3 Odpoutání české energetiky od Ruska 10
1.4 Závislost na jaderném palivu 10
2 Nová česká vláda a provádění sankcí 12
2.1 Legislativa 13
2.2 Evidence skutečných majitelů 14
2.3 Český zákon o provádění mezinárodních sankcí 15
3 Provádění sankcí na úrovni EU 16
3.1 Širší spolupráce EU, Spojeného království a partnerů G7 18
3.2 Obchod mezi EU a Ruskem 19
3.3 Ruská státní aktiva 19
3.4 Čína 21
3.5 Bělorusko 23

Shrnutí

→ Sankce zůstávají jedním z pilířů politiky EU vůči Rusku. V uplynulých 12 měsících se Unie soustředila především na omezování ruských příjmů, zejména z vývozu energií, a na ztěžování ruské válečné výroby.

→ Tlak na ruskou energetiku zesílil díky americkým sankcím proti společnostem Rosněft a Lukoil, snížení průběžně upravovaného cenového stropu na ropu a právně závaznému harmonogramu ukončení dovozu ruského plynu a LNG do EU. Válka s Íránem v roce 2026 přinesla Rusku dočasné mimořádné příjmy z prodeje ropy. Ukrajinské údery na rafinerie však část těchto zisků omezily a donutily Rusko zastavit vývoz pohonných hmot a začít dovážet benzin.

→ Výrazné oslabení sankcí naopak představuje zrušení amerického embarga na dovoz ruské nafty.

→ Vymáhání cenového stropu zůstává slabé. Úplný zákaz poskytování námořních služeb při přepravě ruské ropy naráží na obavy z růstu cen i na politické překážky. Další postup by proto mohl zahrnovat příplatek za využívání západních námořních služeb a pokračování v přímých, byť rozsahem omezených zásazích proti tankerům stínové flotily.

→ Za vymáhání sankcí v EU nadále odpovídají především členské státy a jeho účinnost se mezi nimi výrazně liší. Změna vlády v Maďarsku usnadnila prosazování nových sankčních balíčků. Sankční rámec posilují také nová opatření: první použití nástroje proti obcházení sankcí vůči celé zemi, konkrétně Kyrgyzstánu, delší platnost sankcí mezi jejich pravidelným obnovováním, zavedení trestní odpovědnosti za jejich porušování a postih alternativních platebních sítí.

→ Česko i za vlády Andreje Babiše pokračuje v dosavadní sankční politice vůči Rusku. Ruskou ropu ani plyn již nedováží, dále rozšiřuje vnitrostátní sankční seznam a aktivně se podílí na sankční politice EU. Posílilo také vyšetřování a trestní stíhání případů porušování sankcí. Přes postupný přechod k jiným dodavatelům přetrvává závislost na Rusku především v dodávkách jaderného paliva a obohacování uranu. Tento problém se týká nejen Česka, ale i dalších evropských zemí.

→ Výnosy ze zmrazených ruských státních aktiv nadále pomáhají financovat podporu Ukrajiny. O využití samotné jistiny však dosud nepadlo rozhodnutí. Chybí zejména dohoda o sdílení rizik s Belgií a dostatečná právní ochrana těch, kdo o nakládání s těmito prostředky rozhodují.

→ Zbývající obchod mezi EU a Ruskem v hodnotě 58 miliard eur by mohlo zatížit navrhované clo, jehož výnos by sloužil na podporu Ukrajiny.

→ Čína se stala klíčovým podporovatelem ruského válečného úsilí. Důraznější postup vůči čínským dodavatelům a bankám však nadále brzdí hospodářská provázanost EU s Čínou, obavy z odvety a požadavek jednomyslného rozhodování. Členské státy se navíc dosud neshodují na celkovém přístupu k Pekingu. Evropská komise přesto urychlila kroky ke snižování rizik spojených s hospodářskou závislostí na Číně a usiluje o jednotný postup všech 27 členských států, zejména vůči čínské podpoře ruské agrese.

→ Má-li Česko sankce účinněji prosazovat, potřebuje posilovat personální kapacity vyšetřovacích a analytických orgánů, lépe využívat evidenci skutečných majitelů, převést do českého práva unijní směrnici o vymáhání a konfiskaci majetku a odstranit mezery v zákoně o provádění mezinárodních sankcí.

Doporučení pro instituce EU, členské státy a partnerské země

Koordinace mezi spojenci

- EU, Spojené království, Japonsko, Kanada, Austrálie a další partneři by měli nadále koordinovat uplatňování a vymáhání sankcí a zároveň usilovat o obnovení společného postupu s USA v oblasti energetických sankcí.
- Přednostně odstraňovat doložené rozdíly mezi sankčními režimy, které umožňují obcházení sankcí. Sjednotit zejména postup při zařazování osob a společností na sankční seznamy, pravidla uplatňování sankcí a jejich vymáhání.
- Zajistit, aby si příslušné orgány včas a bezpečně předávaly podklady pro zařazování na sankční seznamy i informace z vyšetřování, a to ve formě použitelné v navazujících správních a soudních řízeních.

Energetika: omezení ruských příjmů a závislosti na ruských dodávkách

- Podporovat ukrajinské údery na ruské rafinerie financováním dronů, střel s plochou dráhou letu a pokud možno i balistických raket a poskytováním zpravodajské podpory při výběru cílů.
- Důsledněji vymáhat vývozní kontroly technologií potřebných k opravám ruských rafinerií.
- Využít rostoucí závislosti Ruska na dovozu pohonných hmot a přijmout sankce, které tyto dodávky omezí a prodraží.
- Splnit závazky programu REPowerEU a urychlit ukončení dovozu ruských fosilních paliv, zejména LNG.
- Zajistit alternativní dodávky uranu a dostatečné kapacity pro jeho konverzi a obohacování mimo Rusko.
- Prosazovat společná unijní pravidla pro omezení dovozu ruského jaderného paliva a technologií.

Příplatek za námořní služby a postup proti stínové flotile

- Zvážit zavedení příplatku či daně za využívání západních námořních služeb při přepravě ruské ropy podle návrhu CREA.
- Pokračovat v zásazích proti stínové flotile a rozšířit kontroly pojištění, ověřování registrace a oprávnění plout pod danou vlajkou, kontroly na palubách i zadržování a zabavování plavidel. Postup koordinovat mezi spojenci tak, aby se snížilo riziko ruské odvety a eskalace.

Uplatňování a vymáhání sankcí v EU

- Zajistit důsledné uplatňování a vymáhání sankcí ve všech členských státech, aby jejich rozdílná praxe nevytvářela prostor pro obcházení sankcí.
- Využít opatření proti obcházení sankcí vůči Kyrgyzstánu jako vzor pro postup vůči dalším zemím s vysokým rizikem obcházení sankcí.
- Zvážit rozšíření pravomocí Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) o trestné činy spojené s porušováním sankcí a lépe využívat kapacity stávajících i nově zřízených unijních agentur.

Obchod mezi EU a Ruskem

- Zvážit zavedení cla na zbývající obchod s Ruskem, jehož výnos by sloužil na podporu Ukrajiny, jak navrhuje Kielský institut pro světovou ekonomiku.[1]

Ruská státní aktiva

- Znovu otevřít otázku využití samotné jistiny zmrazených ruských státních aktiv k financování podpory Ukrajiny. Navrhovaná rezerva pro Ukrajinu ve víceletém finančním rámci totiž její potřeby dostatečně nepokrývá.
- Vytvořit evropský mechanismus sdílení rizik, který zajistí, aby případné náklady a právní odpovědnost nenesly pouze Belgie, Euroclear a další přímo dotčené subjekty.
- Zajistit ochranu představitelů EU, kteří rozhodují o sankční politice, před ruským zastrašováním.

Ruský vojensko-průmyslový komplex

- Zaměřit sankce na klíčové potřeby a slabá místa ruského vojensko-průmyslového komplexu, zejména na jeho závislost na dodávkách vojenské elektroniky a strojírenského vybavení západní výroby.
- Přednostně prověřovat evropské a další západní dodavatelské řetězce, jimiž se toto zboží dostává do Ruska.
- Na úrovni členských států EU zpřísnit vývozní zákazy a kontroly. Z unijní úrovně poskytovat vnitrostátním orgánům jasnější metodické pokyny a větší podporu při jejich uplatňování.

Čína

- Dosáhnout shody všech 27 členských států na tom, že Čína představuje hrozbu pro bezpečnost EU a zásadně podporuje ruskou agresi proti Ukrajině i nepřátelské aktivity vůči Západu.
- Pokračovat ve snižování závislosti na Číně a v diverzifikaci dodavatelů, zejména v kritické infrastruktuře, energetice a klíčových průmyslových odvětvích. Posílit tak odolnost EU vůči případným čínským odvetným opatřením.
- Investovat do dodavatelských řetězců bez čínské účasti v klíčových oblastech obranného průmyslu, včetně výroby dronů nezávislých na čínských součástkách a technologiích (tzv. non-red drones). Rozvíjet v této oblasti také spolupráci s Tchaj-wanem.
- Nadále vyšetřovat čínské subjekty, které napomáhají obcházení sankcí, a zařazovat je na sankční seznamy.
- Jasně vymezit, jaké formy čínské podpory Ruska v klíčových odvětvích, například v energetice, povedou k dalším opatřením EU. Tato opatření postupně zpřísňovat s cílem omezit čínskou podporu ruské agrese.

Bělorusko

- Nadále koordinovat postup vůči Lukašenkovu režimu s USA a hledat prostor pro spolupráci i tam, kde se politické postoje EU a USA rozcházejí.
- Zachovat sankce a mezinárodní izolaci běloruského režimu, dokud nepodnikne konkrétní kroky k ukončení podpory ruské útočné války a jasně neprojeví solidaritu s Ukrajinou.

[1] Julian Hinz and Moritz Schularick, The Ukraine Support Tariff: How Europe Can Support Ukraine a Weaken Russia, Kiel Institute for the World Economy, Kiel Policy Brief No. 212, June 2026, online: https://www.kielinstitut.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/c35aae7f-c30b-4691-b71a-ce10df066171-KPB_212_EN.pdf.

- Sladit sankce vůči Bělorusku se sankcemi proti Rusku, zejména v oblasti vojensko-průmyslového komplexu. Zamezit tak tomu, aby běloruské podniky poskytovaly ruským firmám zázemí pro obcházení západních omezení.[2]
- Odrazovat USA od uplatnění obdobné politiky vstřícných kroků také vůči Rusku. Takový postup by byl strategicky chybný, nesl by značná rizika a byl by v rozporu s postojem amerického Kongresu ke Kremlu.
- Zachovat zásadový a obezřetný přístup Česka k Lukašenkovu režimu a prosazovat jej také v EU.

Doporučení pro českou vládu a instituce

Ukončení závislosti české energetiky na Rusku: jaderné palivo

- Zařadit ukončení účasti Rosatomu v dodavatelském řetězci jaderného paliva mezi nejvyšší priority.
- Ve spolupráci se západními partnery zajistit dodávky uranu z jiných zemí a především dostatečné kapacity pro jeho konverzi a obohacování mimo Rusko.
- Prosazovat společná unijní pravidla pro omezení dovozu ruského jaderného paliva a technologií.
- Nadále prosazovat sankce proti Rosatomu a TVELu, včetně jejich zařazení na sankční seznam EU.
- Stanovit konkrétní harmonogram úplného nahrazení ruských dodávek pro jadernou energetiku. Na jeho základě navrhnout termíny, od nichž bude možné sankce proti Rosatomu účinně uplatňovat.

Kapacity pro provádění a vymáhání sankcí

- Nadále využívat vnitrostátní sankční zákon také proti subjektům, které zajišťují fungování stínové flotily, a proti pachatelům kybernetických útoků.
- Personálně posílit klíčové analytické a vyšetřovací instituce, aby mohly účinněji vymáhat sankce.
- Důsledněji kontrolovat reexport přes Čínu a činnost společných podniků českých firem ve třetích zemích, které nadále obchodují s Ruskem.

Legislativa

- Dokončit transpozici směrnice 2024/1260 a přijmout zákon o odčerpání majetku nezjištěného původu.

Evidence skutečných majitelů

- Se zavedením nových pravidel přístupu k evidenci zajistit také důslednější ověřování údajů o skutečných majitelích a opravy chybných záznamů.
- Při posuzování oprávněného zájmu umožnit přístup k údajům také těm, kdo odhalují obcházení sankcí a rozkrývají neprůhledné vlastnické struktury.

Zákon o provádění mezinárodních sankcí

- Upravit zákon tak, aby účinně bránil poskytování majetku sankcionovaným osobám i nepřímo, například prostřednictvím společností, které tyto osoby vlastní nebo ovládají.

[2] BELPOL, Милитаризация Беларуси [Militarizace Běloruska], 2026, online: https://belpol.pro/en/militarizacziya-belarusi-doklad-belpol/.

Úvod

Sankce[3] proti Rusku zůstávají zásadním nástrojem, kterým EU omezuje jeho schopnost vést rozsáhlou válku proti Ukrajině a podnikat podprahové či hybridní operace proti členským státům a jejich občanům. Patří mezi ně kybernetické útoky, sabotáže, informační válka, zasahování do voleb i atentáty. Sankce tak nadále tvoří jeden z hlavních pilířů politiky EU vůči Kremlu v době války.

Omezují Rusku přístup na mezinárodní trhy, ke zboží a technologiím potřebným pro válečnou ekonomiku i k rezervám ruské centrální banky a dalším státním aktivům. Zároveň snižují jeho příjmy z vývozu energií a zvyšují náklady firmám, organizacím a jednotlivcům, kteří podporují válku proti Ukrajině.

Za posledních 12 měsíců, tedy od vydání naší předchozí studie o sankcích, se EU stále více soustředila na omezování ruských příjmů z energetiky, potírání obcházení sankcí a postih finanční a technologické infrastruktury, o kterou se opírá ruská válečná ekonomika.

I za nové vlády Andreje Babiše Česko pokračovalo v omezování dovozu ruských fosilních paliv. Zachovalo institucionální zázemí pro provádění a vymáhání sankcí a nadále uplatňovalo související právní předpisy i vlastní sankční opatření. Vláda také podpořila sankce proti původcům kybernetických hrozeb, včetně zařazování osob a organizací odpovědných za škodlivé kybernetické aktivity na unijní sankční seznamy.

Tato publikace navazuje na sérii[4] analytických studií o evropské a české sankční politice. Shrnuje nejdůležitější změny a trendy za posledních 12 měsíců a navrhuje, jak dále posílit sankční režimy EU a Česka. Zabývá se také tím, jak může k účinnějším sankcím přispět spolupráce s jejich blízkými partnery.

[3] V terminologii EU se používá pojem „omezující opatření".

[4] Pavel Havlíček, Boris Kaliský a Lukáš Kraus, Možnosti lepší implementace mezinárodních sankcí pro příští českou vládu, Asociace pro mezinárodní otázky, 24. 10. 2025, online: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2025/10/AMO_Sankce-CZ_web-1.pdf.

Lukáš Kraus, Pavel Havlíček, Emma Isabella Sage and Boris Kaliský, Doporučení k posílení implementace protiruských sankcí v Česku, Lobbio, AMO a PSSI, 2024, online: https://www.pssi.cz/wp-content/uploads/2025/07/11333_doporuc-eni-k-posi-leni-implementace-protirusky-ch-sankci-v-c-esku.pdf.

1 Energetika

1.1 Ropa, kinetické sankce a nedostatek pohonných hmot

Vývoz ropy a plynu zůstává významným zdrojem příjmů ruského státu, jeho podíl na federálním rozpočtu však prudce klesá: ze 42 % příjmů v roce 2022[5] na méně než 23 % v roce 2025[6]. Pro rok 2026 ministr financí očekává pokles pod 20 %.[7] Posledních 12 měsíců přineslo několik kroků ke zvýšení tlaku na ruskou energetiku. V říjnu 2025 USA uvalily blokační sankce na společnosti Rosněfť a Lukoil[8]. EU a Spojené království od února 2026 uplatňovaly dynamický cenový strop na ropu[9] ve výši 44,10 dolaru za barel, jeho účinek však zůstal omezený (viz následující kapitola). EU tento strop navzdory prudkému růstu cen nezvýšila.[10] Přijala také právně závazná pravidla pro postupné ukončení dovozu ruského plynu a LNG[11] (nařízení EU 2026/261) a od ledna 2026 zakázala dovoz ropných produktů vyrobených z ruské ropy ve třetích zemích. Členské státy zároveň zpřísnily postup proti stínové flotile a pojistitelům, přístavům, obchodníkům, rafineriím a dalším poskytovatelům služeb, kteří se podílejí na jejím fungování.

Účinek těchto opatření částečně oslabila válka USA a Izraele s Íránem, která začala 28. února 2026 a do značné míry uzavřela Hormuzský průliv. Ruské příjmy z vývozu ropy se v březnu téměř zdvojnásobily[12] a v dubnu byly meziročně vyšší o 6,3 miliardy dolarů.[13] Ukrajinské údery na ruské rafinerie a vývozní infrastrukturu však tyto mimořádné příjmy omezily. Rusko zakázalo vývoz benzinu a nafty a do srpna se jeho vývoz ropných produktů téměř zastavil.[14] Přišlo tak o velkou část vývozu s vyšší přidanou hodnotou a samo nyní pohonné hmoty dováží. V prvním

[5] Iwona Wiśniewska, Russia's 2026 budget: mounting financial challenges a economic stagnation, OSW Centre for Eastern Studies, 9. 12. 2025, online: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-12-09/russias-2026-budget-mounting-financial-challenges-and-economic.

[6] Meduza, Russia's oil a gas revenues are shrinking. Meduza explains what that means for the Kremlin's war chest, 28. 1. 2026, online: https://meduza.io/en/feature/2026/01/28/russia-s-oil-and-gas-revenues-are-shrinking-meduza-explains-what-that-means-for-the-kremlin-s-war-chest.

[7] Sergei Shelin, Why High Oil Prices Won't Fix Russia's Budget Crisis, The Moscow Times, 19. 3. 2026, online: https://www.themoscowtimes.com/2026/03/19/why-high-oil-prices-wont-fix-russias-budget-crisis-a92257.

[8] Mike Schuler, U.S. Treasury Sanctions Russia's Largest Oil Companies Over Ukraine, gCaptain, 22. 10. 2025, online: https://gcaptain.com/u-s-treasury-sanctions-russias-largest-oil-companies-over-ukraine/.

[9] European Commission, New dynamic mechanism to lower price cap for Russian crude oil to $44,10 per barrel, 15. 1. 2026, online: https://finance.ec.europa.eu/news/new-dynamic-mechanism-lower-price-cap-russian-crude-oil-4410-barrel-2026-01-15_en.

[10] S&P Global, Putin extends Russian oil ban tied to G7, EU price cap through 2027, 26. 6. 2026, online: https://www.spglobal.com/energy/en/news-research/latest-news/crude-oil/062626-putin-extends-russian-oil-ban-tied-to-g7-eu-price-cap-through-2027.

[11] European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER report on Russian gas import contracts a diversification, 1. 7. 2026, online: https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER-Report-Russian-gas-imports-2026.pdf.

[12] International Energy Agency, Oil Market Report – April 2026, 14. 4. 2026, online: https://iea.blob.core.windows.net/assets/515f3128-df1a-4d6c-beb4-fd91d2434bef/-14APR2026_OilMarketReport_Free_version1.pdf.

[13] International Energy Agency, Oil Market Report – May 2026, 13. 5. 2026, online: https://iea.blob.core.windows.net/assets/2b89a47b-34a2-40e0-90ff-68f7ccd80715/-13MAY2026__OilMarketReport_publicversion.pdf.

[14] International Energy Agency, Oil Market Report –- September 2026, 11. 9. 2026, online: https://www.iea.org/reports/oil-market-report-september-2026.

pololetí roku 2026 nakoupilo z Běloruska více než dvacetkrát více benzinu[15], a to za ceny přibližně o 60 % vyšší než na domácím velkoobchodním trhu. Zajistilo si také dodávky po moři, které jsou pro něj neobvyklé.[16]

Tuto účinnou ukrajinskou kampaň však ohrožuje nejnovější tlak USA na ukončení útoků na ruské rafinerie a další provozy zpracovávající ropu. Za americkým postojem lze přitom zřetelně vidět domácí politické zájmy, zejména snahu udržet ceny pohonných hmot pod kontrolou před volbami do Kongresu v polovině prezidentského období.

Celková bilance je pro ruský rozpočet zatím nepříznivá. Federální příjmy z ropy a plynu byly v lednu až září 2026 meziročně nižší o 17,2 %,[17] mimo jiné proto, že jejich rostoucí část pohlcují dotace rafineriím. Vyšší ceny však tento propad zmírnily a spolu s ostatními příjmy a rezervami pomohou Rusku financovat válku přinejmenším i v příštím roce.

Úplné otevření Hormuzského průlivu by obnovilo dodávky ropy z Perského zálivu a snížilo ceny. Jednání USA s Íránem však uvázla na mrtvém bodě. EU má jen omezené možnosti, jak zprostředkovat dohodu, a nemá vojenské kapacity, jimiž by si otevření průlivu vynutila.

Další prioritou je podpora ukrajinských útoků na ruské rafinerie. Spojenci by měli financovat drony, střely s plochou dráhou letu a ideálně i balistické rakety, pomáhat s jejich výrobou a poskytovat zpravodajské informace i podporu při určování cílů. Krokem správným směrem je rozhodnutí Francie a následně Spojeného království ze srpna 2026 poskytnout Ukrajině technologie pro výrobu střel Storm Shadow/SCALP.[18]

EU a její členské státy by také měly důsledněji vymáhat vývozní omezení u technologií potřebných k opravám ruských rafinerií. Nové sankce by měly využít rostoucí závislosti Ruska na dovozu pohonných hmot: omezit jeho možnosti nákupu a zvýšit náklady na dovoz. Pozornost je třeba věnovat zejména dodávkám ze zemí s úzkými vztahy se Západem, včetně Jižní Koreje.[19]

EU musí rovněž splnit svůj závazek v rámci REPowerEU a co nejdříve ukončit závislost na ruských fosilních palivech. Jejich nahrazování musí urychlit a zajistit, aby přijatá opatření skutečně vedla k omezení dovozu, zejména ruského LNG.[20]

[15] Roman Kohanets, Russia Boosts Belarus Gasoline Imports 20-Fold to Mitigate Severe Domestic Fuel Crisis, UNITED24 Media, 9. 7. 2026, online: https://united24media.com/world/russia-boosts-belarus-gasoline-imports-20-fold-to-mitigate-severe-domestic-fuel-crisis-20619.

[16] Kyiv Post, Russia Turns to Sea Imports as Drone Strikes Trigger Fuel Shortages, 18. 6. 2026, online: https://www.kyivpost.com/post/78436.

[17] Vlad Litnarovych, Russia's Oil Revenue Machine Is Losing Steam—September Income Drops 22%, UNITED24 Media, 5. 10. 2026, online: https://united24media.com/war-in-ukraine/russias-oil-revenue-machine-is-losing-steam-september-income-drops-22-23128.

[18] Tony Osborne, UK Hands Over Storm Shadow/Scalp Data To Enable Ukrainian Domestic Production, Aviation Week, 24. 8. 2026, online: https://aviationweek.com/defense/missile-defense-weapons/uk-hands-over-storm-shadowscalp-data-enable-ukrainian-domestic.

[19] Raphael Rashid, Fuel from South Korea being shipped to Russia as Ukraine war grinds on, The Guardian, 6. 10. 2026, online: https://www.theguardian.com/world/2026/oct/06/oil-tankers-south-korea-russia-ukraine-war.

[20] European Commission, REPowerEU, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://commission.europa.eu/topics/energy/repowereu_en.

1.2 Cenový strop, zákaz služeb nebo příplatek

EU a země G7 se dlouhodobě potýkají s nedostatečným vymáháním cenového stropu. Jednou z hlavních slabin jsou podvody s potvrzeními o ceně ropy: pojistitelé ani vlastníci lodí nemohou přímo ověřit skutečně zaplacenou cenu a spoléhají na údaje od obchodníků. Skutečnou cenu lze navíc skrýt v nadhodnoceném přepravném a dalších vedlejších nákladech. Většinu ruské ropy přitom prodávají neprůhledné subjekty ze zemí a území mimo sankční koalici, například ze SAE a Hongkongu. Časté zařazování plavidel stínové flotily na sankční seznamy zároveň vrací přepravu ruské ropy k tankerům zemí G7 a dalších partnerů.[21] V červenci 2026 tyto tankery přepravily 42 % ruské ropy vyvážené po moři a 72 % ruských ropných produktů.

Přísnější možností je úplný zákaz námořních služeb spojených s ruskou ropou. Společnosti ze zemí G7, EU a Spojeného království by ji nesměly přepravovat, pojišťovat ani financovat či zprostředkovávat obchod s ní, a to bez ohledu na cenu. Takový zákaz by se vymáhal snáze. Právní základ již obsahuje 20. sankční balíček EU[22], jeho uplatnění však podmiňuje dohodou se zeměmi G7 a dalšími partnery koalice pro cenový strop. Zavedení zákazu nyní naráží na značné překážky. Při současné omezené nabídce ropy by mohlo vyvolat prudký růst cen. Obtížné by bylo i dosažení politické shody: Řecko například zpočátku blokovalo 21. balíček,[23], aby ochránilo své odvětví námořní dopravy. Časem by navíc velkou část přepravy převzala stínová flotila nebo lodě převedené pod ruskou vlajku[24].

CREA navrhuje jako alternativu daň nebo příplatek za využívání západních námořních služeb k přepravě ruské ropy.[25] Toto opatření by snížilo zisky ruských vývozců, učinilo ruskou ropu méně výhodnou a zároveň přineslo prostředky na podporu Ukrajiny.

I kdyby poskytovatelé služeb ze zemí G7 přestali tento obchod obsluhovat, Rusko by dál využívalo stínové a sankcionované tankery. Ty v červenci 2026 přepravily 53 % jeho ropy vyvážené po moři.[26] EU a Spojené království proto již nezůstávají jen u zařazování tankerů na sankční seznamy, ale častěji proti nim přímo zasahují: kontrolují pojištění, ověřují oprávnění plout pod danou vlajkou, vstupují na palubu a plavidla zadržují či v některých případech zabavují. Například v červenci 2026 vstoupily italské síly v rámci unijní operace IRINI na palubu sankcionovaného tankeru South Star kvůli podezření, že pluje pod falešnou vlajkou.[27] Tyto náročné zásahy vyžadují koordinovaný evropský postup, který odradí Rusko od eskalace. Přesto je třeba v nich pokračovat a rozšiřovat je.

---

[21] Luke Wickenden and Isaac Levi, July 2026—Monthly analysis of Russian fossil fuel exports a sanctions, Centre for Research on Energy and Clean Air, 10. 8. 2026 (aktualizováno 16. 10. 2026), online: https://energyandcleanair.org/july-2026-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/.

[22] Council of the European Union, Russia's war of aggression against Ukraine: 20th round of stern EU sanctions hits energy revenues, military-industrial complex, trade and financial services, including crypto, 23. 4. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/23/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-20th-round-of-stern-eu-sanctions-hits-energy-military-industrial-complex-trade-and-financial-services-including-crypto/.

[23] Luke Wickenden and Isaac Levi, July 2026—Monthly analysis of Russian fossil fuel exports a sanctions, Centre for Research on Energy and Clean Air, 10. 8. 2026 (aktualizováno 16. 10. 2026), online: https://energyandcleanair.org/july-2026-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/.

[24] Giulio Tomio, Under the Russian Flag: Reflagging a the Future of Shadow Fleet Enforcement, International Centre for Defence and Security, 15. 7. 2026, online: https://icds.ee/en/under-the-russian-flag-reflagging-and-the-future-of-shadow-fleet-enforcement/.

[25] Wickenden a Levi, *July 2026—Monthly analysis of Russian fossil fuel exports and sanctions*.

[26] Tamtéž.

[27] The Maritime Executive, EU Inspects Sanctioned Tanker as It Increases Pressure on Shadow Fleet, 22. 7. 2026, online: https://maritime-executive.com/article/eu-inspects-sanctioned-tanker-as-it-increases-pressure-on-shadow-fleet.

1.3 Odpoutání české energetiky od Ruska

Od začátku rozsáhlé ruské invaze Česko do značné míry překonalo svou závislost na ruském plynu a ropě. ČEZ, největší česká energetická společnost s účastí státu, si pronajal kapacitu v nizozemském LNG terminálu Eemshaven.[28] Ten od roku 2022 odbavil pro Česko 92 lodních dodávek, převážně z USA; žádná nepocházela z Ruska. ČEZ si zajistil také kapacitu 2 miliardy metrů krychlových ročně v připravovaném německém terminálu Stade.[29] Protože se jeho dokončení zpožďuje, vláda požádala ČEZ o prodloužení rezervace kapacit v Eemshavenu i po září 2027.[30] Potrubní plyn nyní přichází převážně z Norska. Stát navíc získal kontrolu nad přepravní soustavou plynu, když ČEPS v prosinci 2023 převzal NET4GAS.[31] Projekt TAL-PLUS zvýšil kapacitu západní ropovodní trasy TAL/IKL na 8 milionů tun ročně, což stačí k pokrytí české spotřeby bez dodávek ropovodem Družba.[32] Od dubna 2025 Česko odebírá výhradně neruskou ropu. Hlavním dodavatelem je Ázerbájdžán, za ním následují Norsko, Kazachstán a Saúdská Arábie.[33] Zejména do budoucna je však nutné pečlivě prověřovat dodávky z Kazachstánu. Existuje podezření na jejich úzké propojení s ruskými dodávkami a v praxi je obtížné až nemožné odlišit tuto ropu od ruské.

1.4 Závislost na jaderném palivu

Významná závislost na Rusku přetrvává u jaderného paliva. Náhrada ruských dodávek již probíhá, dosud však neskončila. Nejde totiž jen o změnu dodavatele: nové palivo musí mít odpovídající konstrukci, projít časově náročným testováním a certifikací a postupně se zavést do provozu. ČEZ v roce 2022 uzavřel smlouvy na dodávky pro Temelín se společnostmi Westinghouse a Framatome a v roce 2023 na dodávky pro Dukovany se společností Westinghouse. Tito dodavatelé mají nahradit ruský TVEL. První palivo Westinghouse dorazilo do Temelína v květnu 2025[34] a do Dukovan v červnu 2025[35]. Jaderný dozor schválil jeho použití v Temelíně až v září 2026, zatímco povolovací řízení pro Dukovany se teprve připravuje.[36] Obě elektrárny proto stále částečně využívají zásoby paliva TVEL. ČEZ zároveň udržuje strategické

[28] ČTK, Eemshaven LNG terminal handled 92 ships for Czechia, delivering 14 months' worth of gas, oEnergetice.cz, 1. 10. 2026, online: https://oenergetice.cz/en/lng/eemshaven-lng-terminal-handled-92-ships-for-czechia-delivering-14-months-worth-of-gas-146756.

[29] ČEZ, The Czech Republic is strengthening its long-term LNG energy security. ČEZ has acquired capacity at the German Stade terminal, 23. 11. 2023, online: https://www.cez.cz/en/media/press-releases/the-czech-republic-is-strengthening-its-long-term-lng-energy-security.-cez-has-acquired-capacity-at-the-german-stade-terminal-184891.

[30] ČTK, ČEZ se přihlásil do tendru o prodloužení kapacit LNG v Eemshavenu pro další roky, oEnergetice.cz, 3. 2. 2026, online: https://oenergetice.cz/lng/cez-se-prihlasil-do-tendru-o-prodlouzeni-kapacit-lng-v-eemshavenu-pro-dalsi-roky.

[31] NET4GAS, ČEPS, a.s., acquired 100% ownership participation in the sole shareholder of NET4GAS, s.r.o, 11. 12. 2023, online: https://www.net4gas.cz/files/opress-releases/ceps-en.pdf.

[32] Government of the Czech Republic, Prime Minister Fiala: The Czech Republic Has Definitively Freed Itself from Dependence on Russian Oil, 17. 4. 2025, online: https://vlada.gov.cz/en/media-centrum/aktualne/prime-minister-fiala-the-czech-republic-has-definitively-freed-itself-from-dependence-on-russian-oil-219417/.

[33] CEENERGYNEWS, Czechia moved away from Russian fuels: What can Hungary learn?, ceenergynews.com, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://ceenergynews.com/oil-gas/czechia-hungary-russian-fuels/.

[34] World Nuclear News, Westinghouse fuel arrives at Temelin nuclear power plant, 23. 5. 2025, online: https://www.world-nuclear-news.org/articles/first-westinghouse-fuel-arrives-at-temelin-nuclear-power-plant.

[35] World Nuclear News, First Westinghouse nuclear fuel delivered to Dukovany, 17. 6. 2025, online: https://www.world-nuclear-news.org/articles/first-westinghouse-nuclear-fuel-delivered-to-dukovany.

[36] World Nuclear News, Westinghouse fuel approved for Czech Temelín units, 10. 9. 2026, online: https://www.world-nuclear-news.org/articles/westinghouse-fuel-approved-for-czech-temelin-units.

zásoby paliva. Právě palivový cyklus Dukovan zůstává hlavní oblastí přetrvávající závislosti na ruských dodávkách.

Slabým místem sankčního režimu zůstává také role společnosti Framatome v evropském jaderném palivovém cyklu. Jde o francouzskou státní společnost ovládanou EDF, v níž Rusko nemá vlastnický podíl. Framatome však spolupracuje s palivovou dceřinou společností Rosatomu TVEL, především v oblasti technologií. Její německá dceřiná společnost ANF plánuje na základě licenční dohody z roku 2021[37] nadále vyrábět v Lingenu palivo pro reaktory ruské konstrukce VVER provozované v Evropě. Využívá přitom licence, dodávky ruského paliva, technické know-how, stroje a součásti TVELu. Konečné palivové soubory tak sice budou vznikat v Evropě, ale jejich výroba zůstane nadále částečně závislá na ruských technologiích, což vyvolává kritiku.[38]

Tato spolupráce má sloužit jako přechodné řešení, které má Evropě umožnit omezit dovoz kompletních ruských palivových souborů. Nezávislost na Rusku však zatím nepřináší. Rosatom má na projektu nadále obchodní zájem a dodává technologie chráněné právy duševního vlastnictví, vybavení i palivové pelety vyrobené v Rusku. Dolní Sasko, které v této věci jednalo za spolkovou vládu, schválilo 22. července 2026 rozšíření závodu Framatome v Lingenu[39] o výrobu paliva VVER-1000 podle licence TVELu, a to za přísných podmínek[40]. Framatome očekává, že do roku 2030 získá povolení pro vlastní palivo VVER-1000 nezávislé na ruských technologiích.[41] Poté by měla linka využívající technologie Rosatomu ukončit provoz. Průběh projektu je třeba pečlivě sledovat a podle rozsahu zapojení TVELu a Rosatomu přehodnocovat i vydané povolení. Projekt navíc počítá s přítomností ruského personálu, což přináší bezpečnostní rizika.

Jaderné palivo má zásadní význam pro výrobu elektřiny a jeho dodávky nelze snadno nahradit. Pokračující spolupráce s ruskými dodavateli proto dává Rusku možnost vyvíjet tlak na jednotlivé členské státy EU a ovlivňovat jejich zahraniční politiku. Spolu s přetrvávající závislostí na ruském dovozu to patří k hlavním důvodům, proč se Evropská komise začala sankcemi na dovoz ruských jaderných materiálů formálně zabývat až v květnu 2025, a i tehdy jen ve velmi omezené míře. Společný evropský postup k omezení dovozu ruského jaderného paliva a technologií nyní brzdí rozdílné postoje členských států, zejména těch s historicky úzkými vazbami na ruské dodavatele.

Vyřazení Rosatomu z dodavatelského řetězce jaderného paliva by mělo patřit mezi priority. Česko i EU však musí zároveň zajistit dodávky uranu z jiných zemí a především dostatečné kapacity pro jeho konverzi a obohacování. Rusko totiž stále zajišťuje více než pětinu služeb obohacování uranu pro EU.[42]

---

[37] Euronews, Despite sanctions: German company wants to build fuel elements with Putin's nuclear group, 26. 3. 2026, online: https://www.euronews.com/2026/03/26/despite-sanctions-german-company-wants-to-build-fuel-elements-with-putins-nuclear-group.

[38] Reuters, Germany should block plant making parts for Russian reactors, state minister says, 7. 10. 2026, online: https://www.reuters.com/business/energy/germany-should-block-plant-making-parts-russian-reactors-state-minister-says-2026-10-07/.

[39] World Nuclear News, Approval for VVER fuel production in Germany, 24. 7. 2026, online: https://www.world-nuclear-news.org/articles/approval-for-vver-fuel-production-in-germany.

[40] Charles Digges, Germany wants independence from Russian nuclear fuel, using Rosatom as a bridge, Bellona, 17. 9. 2026, online: https://bellona.org/news/nuclear-issues/2026-09-germany-wants-independence-from-russian-nuclear-fuel-using-rosatom-as-a-bridge.

[41] Nuclear Engineering International, Germany approves VVER fuel production, neimagazine.com, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.neimagazine.com/news/germany-approves-vver-fuel-production/.

[42] Pokud jde o další jaderné projekty, Česko rozšiřuje jadernou energetiku výstavbou dvou nových reaktorů v Dukovanech dodaných společností KHNP, jejichž spuštění se plánuje na konec 30. let, a malými modulárními reaktory vyvíjenými ve spolupráci s Rolls-Royce SMR. První z nich se očekává v Temelíně v polovině 30. let. Další dva reaktory v Temelíně zůstávají předmětem úvah. Palivo pro nové dukovanské reaktory má dodávat jihokorejská společnost KEPCO Nuclear Fuel, zatímco Westinghouse vyvíjí palivo pro malé modulární reaktory Rolls-Royce.

2 Nová česká vláda a provádění sankcí

Vláda Andreje Babiše od svého nástupu v prosinci 2025 pokračovala v provádění a vymáhání sankcí. I přes reorganizaci Ministerstva zahraničních věcí nadále využívala vnitrostátní sankční zákon a rozšiřovala národní sankční seznam. Zařadila na něj libanonskou nebankovní finanční instituci AQAH napojenou na Hizballáh a Konstantina Rogače, ruského makléře zajišťujícího pojištění tankerů stínové flotily.[43] Ten se později dostal také na unijní sankční seznam. V průběhu letošního roku posílil i další významný směr české sankční politiky: postih pachatelů kybernetických útoků.[44]

Od začátku rozsáhlé ruské invaze začaly orgány činné v trestním řízení mnohem častěji využívat § 410 trestního zákoníku. Dříve téměř neuplatňované ustanovení se stalo základem desítek vyšetřování. Do konce roku 2023 státní zastupitelství zaznamenalo 14 případů: tři se týkaly majetku sankcionovaných osob a 11 obchodu se sankcionovaným zbožím, zejména položkami dvojího užití, civilním letadlem a součástmi vojenských letadel (Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2023[45]). V roce 2024 přibylo dalších devět případů (Zpráva o činnosti za rok 2024[46]). První odsuzující rozsudek padl v Teplicích, kde soud uložil ruskému občanovi za pokus o porušení sankcí peněžitý trest 300 000 Kč a zákaz prodeje vozidel na 20 měsíců (ČTK).[47] V září 2025 Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) obvinila šest lidí a jednu společnost z vývozu sedmi sankcionovaných těžebních strojů do Ruska přes třetí země (Policie ČR).[48] Na konci léta 2026 navrhla podat obžalobu na muže, který měl převést více než 96 milionů Kč patřících sankcionované osobě. Přibližně 66 milionů Kč se podařilo zajistit (Policie ČR).[49] Podle údajů Vrchního státního zastupitelství v Praze čelilo do srpna 2026 obvinění osm lidí a tři společnosti, dva lidé stáli před soudem a jeden byl odsouzen. Státní zastupitelství evidovalo přibližně 19 věcí v přípravném řízení, většinou spojených se zbožím dvojího užití a luxusními vozidly. Některé případy však policie odložila. V červnu 2026 například uzavřela roční prověřování podezření na vývoz řídicích systémů, protože zjistila, že zboží vůbec neopustilo EU.[50]

Podle výroční zprávy Bezpečnostní informační služby (BIS) za rok 2025[51] se Rusko nadále snažilo získávat sankcionované zboží a zboží podléhající vývozním

[43] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Vnitrostátní sankční seznam, 23. 7. 2026, online: https://mzv.gov.cz/file/6248993/Vnitrostatni_sankcni_seznam_2026_07_23.pdf.

[44] Seznam Zprávy, Státy EU uvalily nové sankce kvůli ruským kybernetickým útokům, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-francie-si-kvuli-ruskym-kybernetickym-utokum-predvola-velvyslance-310858.

[45] Nejvyšší státní zastupitelství, Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2023, 24. 6. 2024, online: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2024/06/Zpr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-SZ-za-rok-2023.pdf.

[46] Nejvyšší státní zastupitelství, Zpráva o činnosti za rok 2024, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/zprava-o-cinnosti-za-rok-2024/.

[47] ČTK, Za porušení protiruských sankcí uložil soud v Teplicích Rusovi peněžitý trest, České noviny, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/za-poruseni-protiruskych-sankci-ulozil-soud-v-teplicich-rusovi-penezity-trest/2509920.

[48] Policie České republiky, Porušení mezinárodních sankcí – obvinění osob, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://policie.gov.cz/clanek/poruseni-mezinarodnich-sankci-obvineni-osob.aspx.

[49] Jaroslav Ibehej, Porušení mezinárodních sankcí – návrh na obžalobu 1 osoby, Policie České republiky, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://policie.gov.cz/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpv/poruseni-mezinarodnich-sankci---navrh-na-obzalobu-1-osoby.

[50] Odkryto.cz, NCOZ šla po dodávkách číslicových panelů do Ruska, 23. 8. 2026, online: https://www.odkryto.cz/ncoz-sla-po-dodavkach-cislicovych-panelu-do-ruska/.

[51] Security Magazín, Výroční zpráva BIS: Reexporty, sabotáže a Čína – hlavní rizika pro obranný průmysl, 28. 8. 2026, online: https://www.securitymagazin.cz/security/vyrocni-zprava-bis-2025-obranny-prumysl-1404074613.html.

kontrolám prostřednictvím sítí dodavatelů a prostředníků, zejména reexportem přes třetí země. Do těchto případů se zapojovali čeští výrobci s historickými vazbami na Rusko i obchodní společnosti ovládané občany Ruska či jiných postsovětských zemí. Zájem směřoval především na CNC obráběcí stroje a náhradní díly, letecké součásti, elektroniku, ložiska, střelné zbraně a střelivo. Týkal se také laboratorního vybavení, které by mohlo sloužit chemickým, biochemickým a molekulárněbiologickým programům.

Čína zůstává klíčovým dodavatelem součástí pro ruskou zbrojní výrobu. U českého zboží vyváženého do Číny proto hrozí, že nakonec skončí v Rusku. Další riziko představuje činnost společných podniků českých firem ve třetích zemích, které nadále obchodují s Ruskem. Nejde jen o dodávky zboží, ale také o předávání výrobních technologií, technické dokumentace a know-how.

Již od začátku ruské války proti Ukrajině chybějí klíčovým analytickým a vyšetřovacím institucím, zejména Finančnímu analytickému úřadu (FAÚ), potřebné personální kapacity. Metody obcházení sankcí a skrývání sankcionovaného majetku se přitom neustále vyvíjejí a jejich odhalování klade vyšší nároky na množství vyšetřovací práce.

2.1 Legislativa

Česká republika převedla směrnici (EU) 2024/1226 o trestných činech a sankcích za porušování omezujících opatření EU do svého právního řádu zákonem č. 270/2025 Sb. Tato rozsáhlá reforma trestního práva vyšla ve Sbírce zákonů v srpnu 2025, ještě za předchozí vlády. Většina ustanovení, včetně úpravy sankcí, nabyla účinnosti 1. ledna 2026. Zákon změnil § 410 trestního zákoníku o porušení mezinárodních sankcí a doplnil nový § 410a, který postihuje některá porušení z hrubé nedbalosti, zejména při nakládání se zbožím dvojího užití nebo vojenským materiálem. Zároveň přesněji vymezil pojem „mezinárodní sankce“ a zpřísnil tresty, které mohou soudy ukládat.

K 1. říjnu 2026 Česko nepřevedlo do svého právního řádu směrnici (EU) 2024/1260 o vymáhání a konfiskaci majetku. Lhůta k tomu však uplyne až 23. listopadu 2026. Směrnice je důležitá také pro vymáhání sankcí: umožňuje příslušným úřadům dohledávat a identifikovat majetek osob, na které se vztahují omezující opatření EU, mimo jiné tehdy, je-li to nezbytné k předcházení porušování sankcí, jeho odhalování nebo vyšetřování.

Hlavním připravovaným opatřením pro implementaci směrnice 2024/1260 je zákon o odčerpání majetku nevysvětleného původu a doprovodný změnový zákon. Soudům má za stanovených podmínek umožnit odčerpání majetku, u něhož existuje podezření na trestný původ, i když jej nelze dostatečně spojit s konkrétním trestným činem nebo pachatelem. Vláda oba návrhy schválila 2. února 2026 a 10. února je předložila Parlamentu jako sněmovní tisky 101 a 102. K říjnu 2026 zůstávají v prvním čtení v Poslanecké sněmovně. Upravit je třeba také postavení úřadů pro vyhledávání a správu majetku a pravidla dohledávání a správy zajištěného majetku. Ministerstvo spravedlnosti proto připravuje novely trestního řádu a souvisejících zákonů.

2.2 Evidence skutečných majitelů

Česká evidence skutečných majitelů je důležitým nástrojem proti praní peněz, korupci, střetu zájmů a obcházení sankcí. Její využití však omezuje nespolehlivost údajů i obtížný přístup k nim. Společnost Datlab ve své analýze[52] prověřila 18 585 firem s pravděpodobným ruským vlastníkem. Jen 35,5 % z nich mělo úplný záznam o ruském skutečném majiteli a 13 % nemělo zapsaného žádného skutečného majitele. Na nepřesnost a neaktuálnost údajů upozornila také Transparency International Česká republika.[53] Možnosti veřejné kontroly navíc omezila soudní rozhodnutí a navazující právní změny. Po rozsudku Soudního dvora EU z roku 2022 ve věcech WM a Sovim (spojené věci C-37/20 a C-601/20) a následných rozhodnutích českých soudů se 17. prosince 2025 evidence uzavřela veřejnosti.[54] Nejvyšší soud mezitím rozhodl[55], že stát nemůže firmy pokutovat za nesplnění povinnosti zápisu, dokud se zákon nezmění. Dne 22. června 2026 vláda schválila novelu[56], kterou nyní projednává Parlament. Veřejný přístup má nahradit přístup na základě oprávněného zájmu, jehož posuzování bude mít na starosti Ministerstvo spravedlnosti. Zpravidla se zpřístupní pouze aktuální údaje; k historickým údajům se dostanou jen vymezené skupiny uživatelů.

Novela provádí unijní pravidla pro boj proti praní peněz přijatá v roce 2024 (nařízení (EU) 2024/1624 a směrnici (EU) 2024/1640). Ta vyžadují důslednější ověřování údajů o skutečných majitelích a současně umožňují přístup osobám s oprávněným zájmem. Konečný český návrh však oproti dřívější verzi tento rámec zužuje. Vedení ministerstva rozhodlo o vypuštění odkazů na předcházení korupci a střetu zájmů, ochranu veřejného majetku a transparentní správu.[57] Odůvodnění návrhu se tak soustředí na praní peněz a financování terorismu. U novinářů, profesních komor, nevládních organizací a akademiků se přesto oprávněný zájem předpokládá.[58] Novináři, které návrh vymezuje široce, mají získat přístup k celé evidenci. To by mělo zachovat prostor pro investigativní práci. Nový režim však může zkomplikovat práci těm, kdo odhalují korupci, střet zájmů nebo obcházení sankcí bez jasné souvislosti s praním peněz. Vláda by proto měla spolu s novými pravidly přístupu zajistit důslednější ověřování údajů o skutečných majitelích a opravy chybných záznamů. Při posuzování oprávněného zájmu by měla umožnit přístup také těm, kdo odhalují obcházení sankcí a rozkrývají neprůhledné vlastnické struktury.

[52] Datlab, Analýza spolehlivosti Evidence skutečných majitelů, 5. 12. 2022, online: https://datlab.eu/blog/analyza-spolehlivosti-evidence-skutecnych-majitelu/.

[53] Seznam Zprávy, Ministři Válek a Šalomoun vlastní firmy, tvrdí falešně státní evidence, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-ministri-valek-a-salomoun-vlastni-firmy-tvrdi-falesne-statni-evidence-196522.

[54] Příbram.cz, Uzavření evidence skutečných majitelů: krok zpět v boji proti korupci?, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.pribram.cz/clanek/uzavreni-evidence-skutecnych-majitelu-krok-zpet-v-boji-proti-korupci/33514.

[55] Konkursní noviny, Evidence skutečných majitelů odporuje právu EU, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.kn.cz/nejvyssi-soud-povinnost-zapisu-skutecnych-majitelu-nelze-vynucovat-dokud-nezmenime-zakon/.

[56] Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Evidence skutečných majitelů se změní: přístup už nebude veřejný, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://msp.gov.cz/web/msp/tiskove-zpravy/-/clanek/evidence-skute%C4%8Dn%C3%BDch-majitel%C5%AF-se-zm%C4%9Bn%C3%AD-p%C5%99%C3%ADstup-u%C5%BE-nebude-ve%C5%99ejn%C3%BD.

[57] Měšec.cz, Stát omezí přístup do evidence skutečných majitelů firem. Z novely potichu zmizela část pro boj s korupcí, 24. 6. 2026, online: https://www.mesec.cz/aktuality/stat-omezi-pristup-do-evidence-skutecnych-majitelu-firem-z-novely-potichu-zmizela-cast-pro-boj-s-korupci/.

[58] Hospodářské noviny, Stát opět pootevře dvířka do evidence skutečných majitelů firem. Ti uvidí, kdo se na ně informoval, 23. 6. 2026, online: https://archiv.hn.cz/c1-67895250-stat-opet-pootevre-dvirka-do-evidence-skutecnych-majitelu-firem-ti-uvidi-kdo-se-na-ne-informoval.

2.3 Český zákon o provádění mezinárodních sankcí

Od roku 2021 se zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, změnil šestkrát.[59] Nejvýraznější úpravy následovaly po ruské invazi na Ukrajinu v roce 2022. Tehdejší novela (zákon č. 240/2022 Sb.)[60] posílila pravomoci FAÚ a celní správy a zlepšila pravidla pro zmrazování, správu a případný prodej sankcionovaného majetku. Zákon také propojila s novým vnitrostátním sankčním režimem[61] zavedeným zákonem č. 1/2023 Sb. Novela ze září 2024 umožnila Česku žádat jiné země o provedení jeho opatření ke zmrazení majetku a zrušila povinnost zmrazení předem oznamovat. Od listopadu 2024 FAÚ využívá opatření obecné povahy, které umožňuje přímo uplatňovat sankční seznamy OSN, dokud se nepromítnou do práva EU (MONEYVAL, 2025[62]). Další novely následovaly v roce 2025. Zákon č. 218/2025 Sb.[63] například od července 2025 rozšířil působnost celních orgánů jako policejních orgánů u některých trestných činů.

MONEYVAL, orgán Rady Evropy, hodnotí dodržování standardů FATF[64] pro boj proti praní peněz, financování terorismu a uplatňování cílených finančních sankcí. V prosinci 2023 zařadil Česko do zvláštního kontrolního režimu zaměřeného na nápravu nedostatků, protože doporučení č. 6 o cílených finančních sankcích souvisejících s terorismem plnilo jen částečně. V květnu 2025 již považoval problém s uplatňováním sankcí „bez prodlení" za vyřešený. Nadále však upozorňoval na tři nedostatky: zmrazení majetku záviselo na správním uvážení FAÚ, vztahovalo se na příliš úzký okruh majetku a zákazy zpřístupňování finančních prostředků nesplňovaly standard FATF (MONEYVAL, 2025[65]). V prosinci 2025 MONEYVAL Česko z tohoto režimu vyřadil.[66] Zákon však stále vyžaduje další úpravy, zejména aby účinně bránil poskytování majetku sankcionovaným osobám i nepřímo, například prostřednictvím společností, které tyto osoby vlastní nebo ovládají.

[59] Česká republika, Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, DAUC, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.dauc.cz/predpisy/2559/69-2006-sb.

[60] Právní prostor, Novela zákona o provádění mezinárodních sankcí, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-provadeni-mezinarodnich-sankci.

[61] Právní prostor, Sankční zákon, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/sankcni-zakon.

[62] MONEYVAL, Czechia: Second Compliance Enhancing Procedures Report, Council of Europe, 3. 6. 2025, online: https://rm.coe.int/moneyval-2025-10-ceps-report-czechia/1680b6893f.

[63] Nejvyšší státní zastupitelství, Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2025 – textová část, 2026, online: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2026/06/ZPR%C3%81VA-O-%C4%8CINNOSTI-SZ-ZA-ROK-2025-textov%C3%A1-%C4%8D%C3%A1st.pdf.

[64] Finanční akční výbor (Financial Action Task Force, FATF) je nezávislý mezinárodní mezivládní orgán, který v roce 1989 založily země G7 s cílem stanovovat celosvětové standardy pro boj proti praní peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení.

[65] MONEYVAL, Czechia: Second Compliance Enhancing Procedures Report, Council of Europe, 3. 6. 2025, online: https://rm.coe.int/moneyval-2025-10-ceps-report-czechia/1680b6893f.

[66] MONEYVAL, Outcome of MONEYVAL 70th Plenary Meeting, Council of Europe, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.coe.int/en/web/moneyval/-/outcome-of-moneyval-70th-plenary-meeting.

3 Provádění sankcí na úrovni EU

Vymáhání sankcí v EU zůstává decentralizované. Omezující opatření sice přijímá EU, jejich provádění a vymáhání však zajišťují členské státy prostřednictvím přibližně 160 příslušných vnitrostátních orgánů.[67] Jejich výklad pravidel, správní postupy i kapacity pro vymáhání se proto liší.

Za posledních 12 měsíců se sankční politika EU zaměřovala především na důslednější provádění sankcí a potírání jejich obcházení, nikoli jen na zavádění dalších zákazů. Významný politický posun přinesla změna vlády v Maďarsku, po níž se omezilo blokování rozhodnutí národním vetem. V červnu 2026 se vedoucí představitelé EU poprvé od roku 2022 dohodli[68] na prodloužení hospodářských sankcí o dvanáct měsíců místo dosavadních šesti, tedy do 31. července 2027. EU rovněž přijala 19.[69] (říjen 2025), 20.[70] (duben 2026) 21.[71] (červenec 2026) a rozsáhlý 22.[72] (říjen 2026) sankční balíček. Ty rozšířily omezení vůči ruské energetice, finančnímu sektoru, technologiím a vojensko-průmyslovému komplexu. Většina sankčních rozhodnutí však nadále vyžaduje jednomyslnost, a riziko politického zablokování proto trvá. S konstruktivnějším postojem Maďarska vystoupily do popředí zájmy jiných států. Řecko například zpočátku blokovalo 21. balíček[73], aby ochránilo své odvětví námořní dopravy, a prosadilo si dočasnou výjimku pro přepravu ruského LNG do třetích zemí.

Jedním z nejvýznamnějších posunů je důraz na postih mezinárodních sítí, které umožňují obcházení sankcí. EU stále častěji sankcionuje nejen ruské subjekty, ale i vývozce, banky, obchodníky, rafinerie, přepravní společnosti a poskytovatele služeb v oblasti kryptoaktiv ze třetích zemí, například z Číny a Hongkongu, Střední Asie či SAE. Zvláštní význam mělo první použití unijního nástroje proti obcházení sankcí,[74] který se ve 20. balíčku zaměřil na Kyrgyzstán. Opatření sice zahrnuje jen úzký okruh položek, konkrétně CNC stroje a některá telekomunikační zařízení, ukázalo však ochotu EU omezit vývoz do konkrétní třetí země, pokud proti systematickému reexportu do Ruska nestačí postih jednotlivých subjektů. Vytvořilo tak precedent pro obdobný postup v dalších zemích. EU rovněž rozšířila požadavky

[67] BijzonderStrafrecht.nl, Implementation a monitoring of the EU sanctions' regimes, 23. 11. 2023, online: https://www.bijzonderstrafrecht.nl/home/implementation-and-monitoring-of-the-eu-sanctions-regimes.

[68] Council of the European Union, Russia's war of aggression against Ukraine: Council extends economic sanctions for another year, 25. 6. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/25/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-council-extends-economic-sanctions-for-another-year/.

[69] European Commission, EU adopts 19th package of sanctions against Russia, 23. 10. 2025, online: https://finance.ec.europa.eu/news/eu-adopts-19th-package-sanctions-against-russia-2025-10-23_en.

[70] Council of the European Union, Russia's war of aggression against Ukraine: 20th round of stern EU sanctions hits energy revenues, military-industrial complex, trade and financial services, including crypto, 23. 4. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/23/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-20th-round-of-stern-eu-sanctions-hits-energy-military-industrial-complex-trade-and-financial-services-including-crypto/.

[71] Council of the European Union, 21st package of sanctions: EU hits Russian energy, financial services and crypto hard, 23. 7. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/07/23/21st-package-of-sanctions-eu-hits-russian-energy-financial-services-and-crypto-hard/.

[72] Council of the European Union, „Russia's War of Aggression Against Ukraine: EU Agrees Largest-Ever Package of Listings Targeting Almost 1600 Individuals and Entities in Russia's Military-Industrial Complex", 12 October 2026, https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/10/12/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-agrees-largest-ever-package-of-listings-targeting-almost-1600-individuals-and-entities-in-russia-s-military-industrial-complex/.

[73] Financial Times, Athens blocks new EU sanctions on Russia to shield Greek shipping company, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.ft.com/content/fe5298b6-499b-4647-984f-fdcf3917e696.

[74] Ashurst, Overview of the EU's 20th sanctions package, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.ashurst.com/en/insights/overview-of-the-eus-20th-sanctions-package/.

na náležitou péči, včetně opatření, která mají zabránit tomu, aby tankery a citlivé technologie končily v ruských dodavatelských řetězcích.

Ve finanční oblasti se sankce EU již neomezují na ruské banky, ale míří také na alternativní platební infrastrukturu. Dvacátý balíček zakázal transakce s dalšími 20 ruskými bankami a s bankami v Kyrgyzstánu, Laosu a Ázerbájdžánu,[75] které se podílejí na obcházení sankcí nebo jsou napojené na ruský systém finančních zpráv SPFS, ruskou alternativu ke SWIFTu. Zavedl také opatření proti kryptoaktivům, například stablecoinu A7A5, a platformám, které s nimi pracují.[76]

EU postupně posiluje také instituce a právní nástroje pro vymáhání sankcí. Směrnice 2024/1226 sjednocuje trestní postihy za jejich porušování a obcházení, její převádění do vnitrostátního práva však postupuje nerovnoměrně. Po uplynutí lhůty v květnu 2025 zaslala Komise formální výzvy 18 členským státům,[77] které neoznámily úplnou transpozici. Některé z nich již potřebná opatření přijaly a část řízení skončila. Rozdíly v rychlosti a důslednosti zavádění unijních pravidel však přetrvávají.

Nový Celní úřad EU,[78] na jehož zřízení se podařilo dohodnout v březnu 2026 a který bude sídlit v Lille, má spolu s celním datovým centrem postupně zlepšit koordinaci kontrol na hranicích a analýzu rizik. Část činností zahájí v roce 2027. Datové centrum začne v roce 2028 sloužit elektronickému obchodu, jeho využívání však bude pro všechny obchodníky povinné až od roku 2034. Také Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu (AMLA), který zahájil činnost v červenci 2025, bude sledovat provádění cílených finančních sankcí. Od ledna 2028 má přímo dohlížet na přibližně 40 vysoce rizikových finančních institucí.[79] Ani jedna z těchto institucí zatím nefunguje v plném rozsahu.

Komise rozšířila metodické pokyny, zejména odpovědi na často kladené otázky, i mechanismy pro koordinaci příslušných orgánů. Europol a Eurojust posílily podporu přeshraničních případů a OLAF pomáhá odhalovat obcházení sankcí v celní oblasti. Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO) naproti tomu stále nemá pravomoc stíhat samotné porušování sankcí.[80] EU by měla dále rozšiřovat působnost a posilovat zdroje stávajících agentur a orgánů, jako jsou Eurojust, Europol, AMLA, EPPO, OLAF, Frontex či EMSA, aby mohly sankce provádět nebo v tom pomáhat členským státům. Objevil se také návrh na zřízení ústředního unijního orgánu pro dohled nad sankcemi a potírání jejich obcházení.[81] Pro účinnější provádění a vymáhání sankcí by to byl významný krok, jeho zřízení a uvedení do provozu by však pravděpodobně trvalo několik let. 5. listopadu ale Evropská komise oznámila

[75] Olof Konig, Courtney Mackness a Paul Stoss, EU implements 20th sanctions package against Russia, Baker McKenzie, 24. 4. 2026, online: https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/eu-implements-20th-sanctions-package-against-russia/.

[76] Gonzalo Saiz Erausquin, *The Shadow Crypto Economy Feeding Russia's War Machine*, Royal United Services Institute, 20. 2. 2026, online: https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/shadow-crypto-economy-feeding-russias-war-machine.

[77] eucrim, Infringement Proceedings for Not Transposing Sanctions Directive, 15. 8. 2025, online: https://eucrim.eu/news/infringement-proceedings-for-not-transposing-sanctions-directive/.

[78] European Commission, Commission welcomes historic agreement to reform EU Customs Union, 26. 3. 2026, online: https://cyprus.representation.ec.europa.eu/news/commission-welcomes-historic-agreement-reform-eu-customs-union-2026-03-26_en.

[79] FinTech Global, EU's AMLA puts high-risk banks on notice for 2028, 31. 7. 2026, online: https://fintech.global/2026/07/31/eus-amla-puts-high-risk-banks-on-notice-for-2028/.

[80] Elie Cavigneaux, Untapped Potential at the European Public Prosecutor's Office: Expand the Mandate to Include Sanctions Enforcement, Stiftung Wissenschaft und Politik, SWP Comment 2026/C 23, 16. 6. 2026, online: https://doi.org/10.18449/2026C23v02.

[81] Greenberg Traurig, G7 Sanctions Enforcement Coordination Mechanism a Centralized EU Sanctions Watchdog Proposed, 27. 2. 2023, online: https://www.gtlaw.com/en/insights/2023/2/g7-sanctions-enforcement-coordination-mechanism-and-centralized-eu-sanctions-watchdog-proposed.

zřízení sankční kanceláře (Sanction office) na úrovni komise jenž by integrovala práci na přípravě a implementaci sankcí.[82]

Nedostatky přetrvávají i v dostupnosti a kvalitě informací. Evidence skutečných majitelů sice existují napříč EU, jejich údaje však nejsou vždy spolehlivé a dostatečně ověřené. Jak popisuje kapitola o Česku, po rozsudku Soudního dvora EU z roku 2022 ve věcech WM a Sovim se navíc omezil přístup k těmto evidencím.

Rozdílné správní a vyšetřovací kapacity členských států tak nadále umožňují obcházet sankce využíváním slabšího vymáhání v některých zemích. Sjednocování trestněprávní úpravy na úrovni EU tento prostor zužuje. Jeho praktický účinek však bude záviset na tom, zda členské státy zajistí dostatek lidí a prostředků a budou nová pravidla důsledně uplatňovat.

3.1 Širší spolupráce EU, Spojeného království a partnerů G7

Rozhodnutí USA znovu povolit dovoz ruské nafty ukazuje na rozdílný postup členů sankční koalice. Licence amerického ministerstva financí z 9. října 2026 umožňuje do 7. dubna 2027 vymezené transakce s ruskou naftou, včetně jejího dovozu do Spojených států. Rusko tak získává legální cestu k dalším příjmům.

Toto rozhodnutí podstatně oslabuje účinnost klíčových sankčních opatření. O to důležitější je, aby EU, Spojené království, Japonsko, Kanada, Austrálie a další partneři podporující Ukrajinu, včetně Jižní Koreje, Švýcarska a Norska, zachovali vlastní omezení a důsledně je vymáhali. Je také důležité, aby monitorovali, jak rozdíly v pravidlech, kapacitách a prováděcích postupech ovlivňují účinnost sankcí v obchodu, financování a lodní dopravě. Na základě těchto zjištění by měli odstraňovat doložené mezery ve svých sankčních seznamech, prováděcích postupech i vymáhání.

Stejně důležitá je rychlá a bezpečná výměna důkazů o porušování sankcí v podobě, kterou mohou příslušné orgány právně využít. Pomohla by rychleji odhalovat porušení a identifikovat společnosti, finanční insitituce i provozovatele lodní dopravy zapojené do obcházení sankcí. Společný postup by měl mířit na sítě, jejichž činnost dokládají věrohodné důkazy. Jeho úspěšnost je třeba posuzovat podle toho, zda snižuje ruské příjmy, omezuje přístup k vojenským dodávkám a ztěžuje a prodražuje obcházení sankcí.[83]

Důslednější vymáhání sankcí musí doprovázet soustavná diplomatická jednání s Washingtonem. EU a Spojené království by ve spolupráci s dalšími partnery G7 měly usilovat o zúžení rozsahu a zkrácení platnosti amerických sankčních úlev

[82] European Commission. (2026, November 6). EC Midday press briefing: EU sanctions against Russia – Outcome of the High-Level Group on Union Restrictive Measures meeting [Video]. European Commission Audiovisual Service. https://audiovisual.ec.europa.eu/en/media/video/I-297318.

[83] Další hodnocení rozdílů v provádění sankcí podle jednotlivých zemí:

Luke Wickenden and Isaac Levi, September 2026—Monthly analysis of Russian fossil fuel exports and sanctions, Centre for Research on Energy and Clean Air, 16. 10. 2026 (aktualizováno 20. 10. 2026), online: https://energyandcleanair.org/september-2026-monthly-analysis-of-russian-fossil-fuel-exports-and-sanctions/.

Senate Foreign Affairs, Defence a Trade References Committee, Effectiveness of sanctions against the Russian Federation, Parliament of Australia, 20. 8. 2026, online: https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/SanctionsAgainstRussia48/Report.

Robin Brooks a Ben Harris, An update on Europe's Russia sanctions, Brookings Institution, 6. 8. 2026, online: https://www.brookings.edu/articles/an-update-on-europes-russia-sanctions/.

Brad Spicher, The Coordination Gap: Improving G7 Economic Sanctions Alignment, Center for Strategic and International Studies, 27. 7. 2026, online: https://www.csis.org/blogs/charting-geoeconomics/coordination-gap-improving-g7-economic-sanctions-alignment.

Gonzalo Saiz Erausquin, SIFMANet: Tokyo Report, Royal United Services Institute, 29. 1. 2025, online: https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/conference-reports/sifmanet-tokyo-report.

a bránit jejich rozšiřování do dalších odvětví. Zároveň by měly zajistit, aby USA nadále spolupracovaly při potírání obcházení omezení, která zůstávají v platnosti.

3.2 Obchod mezi EU a Ruskem

Přímý obchod se zbožím mezi EU a Ruskem dosáhl v roce 2025 hodnoty 58,1 miliardy eur,[84] oproti 257,5 miliardy eur v roce 2021. EU dovezla z Ruska zboží za 27,9 miliardy eur a vyvezla do něj zboží za 30,2 miliardy eur. Dovozu dominovala energetika: minerální paliva, včetně zemního plynu a LNG, představovala přibližně 20 miliard eur, tedy 72 % dovozu. Rusko v roce 2025 stále zajišťovalo 16 % dovozu LNG do EU. Na základě platných výjimek pokračovaly také omezené dodávky ropy ropovodem Družba do Maďarska a na Slovensko. EU dále dovážela chemické výrobky za 3,1 miliardy eur, hnojiva, kovy a zemědělské produkty. Rusko přitom zůstávalo jejím největším dodavatelem hnojiv.[85] Ve vývozu EU převažovaly chemické výrobky včetně léčiv za 14,5 miliardy eur, následované potravinami a surovinami za 5,7 miliardy eur a stroji a dopravními prostředky za 3,1 miliardy eur. Velká část tohoto obchodu je nadále legální. Na potraviny, léčiva a další humanitární zboží se sankce nevztahují, řadu výrobků odvětvové zákazy nikdy nezahrnovaly a některé transakce umožňují výjimky či licence.

Kielský institut pro světovou ekonomiku v červnu 2026 navrhl zatížit zbývající obchod „clem na podporu Ukrajiny“[86]. Dovozní clo na ruské zboží by se kombinovalo s odvodem z vývozu EU do Ruska. Při sazbách 30–50 % by podle odhadů institutu mohlo opatření krátkodobě vynést 6–16 miliard eur ročně. Po zohlednění širších změn v ekonomice by výnos činil 3–11 miliard eur. I spodní hranice odhadů převyšuje přibližně 3 miliardy eur ročně, které přinášejí úroky ze zmrazených ruských aktiv. Podle simulací institutu by přidaná hodnota v Rusku klesla třikrát až čtyřikrát více než v EU. Clo by proto mohlo sloužit jako udržitelný dlouhodobý nástroj tlaku. Návrh navazuje na stávající unijní cla na ruské zemědělské produkty a hnojiva.[87] Sankce by doplnil tím, že zdraží zbývající obchod a zároveň zajistí další příjmy pro Ukrajinu.

3.3 Ruská státní aktiva

Za posledních 12 měsíců se debata o imobilizovaných ruských státních aktivech posunula od jejich přímé konfiskace k hledání způsobů, jak využít jejich hodnotu bez formálního převodu vlastnictví. Klíčovou roli hraje EU, v níž se nacházejí aktiva v hodnotě přibližně 210 miliard eur. Z toho 185 miliard drží belgický Euroclear a většina zbývajících aktiv se údajně nachází ve Francii.[88] V USA je pouze přibližně 5 miliard dolarů. Spojené království hodnotu imobilizovaných aktiv ruské centrální banky nezveřejňuje.

[84] European Commission, EU trade relations with Russia, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/russia_en.

[85] Eurostat, EU trade with Russia – latest developments, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/104832.pdf .

[86] Julian Hinz and Moritz Schularick, The Ukraine Support Tariff: How Europe Can Support Ukraine a Weaken Russia, Kiel Institute for the World Economy, June 2026, online: https://www.kielinstitut.de/publications/the-ukraine-support-tariff-how-europe-can-support-ukraine-and-weaken-russia-19839.

[87] Mariya Yemets, *Council of EU imposes steep tariffs on Russian and Belarusian agricultural goods*, Ukrainska Pravda, 12. 6. 2025, online: https://www.pravda.com.ua/eng/news/2025/06/12/7516820/

[88] Jan Strupczewski, How does the EU want to use Russia's frozen assets for Ukraine?, Reuters, 18. 12. 2025, online: https://www.investing.com/news/stock-market-news/explainerhow-does-the-eu-want-to-use-russias-frozen-assets-for-ukraine-4414581.

Od roku 2024 EU využívá mimořádné zisky z těchto aktiv. Podle současných pravidel směřuje 95 % na podporu Ukrajiny prostřednictvím mechanismu úvěrové spolupráce pro Ukrajinu, který pomáhá splácet úvěry G7 v rámci iniciativy ERA v objemu 45 miliard eur. Zbývajících 5 % připadá Evropskému mírovému nástroji. V srpnu 2026 proběhl pátý převod ve výši 1,4 miliardy eur. Celkové mimořádné zisky od imobilizace aktiv tím dosáhly 8 miliard eur[89].

Na podzim 2025 Komise navrhla reparační úvěr ve výši přibližně 140 miliard eur. Využil by hotovostní zůstatky nahromaděné v Euroclearu, aniž by formálně zanikl ruský vlastnický nárok. Belgie však plán odmítla bez rozsáhlých záruk solidarity ostatních členských států. Kvůli koncentraci aktiv v Euroclearu se obávala soudních sporů, ruské odvety, ohrožení finanční stability i právních rizik spojených se státní imunitou. Evropská rada se na summitu v prosinci 2025 na reparačním úvěru nedohodla.[90] Místo něj schválila získání 90 miliard eur pro Ukrajinu na roky 2026–2027 prostřednictvím společných unijních výpůjček. Ukrajina má úvěr splatit až poté, co Rusko uhradí válečné reparace[91]. EU si zároveň vyhradila právo použít ke splacení imobilizovaná aktiva[92]. V prosinci 2025 také posílila právní základ jejich zmrazení: na základě článku 122 SFEU přijala nařízení 2025/2600, které zakazuje převádět imobilizovaná aktiva ruské centrální banky zpět do Ruska.[93] Ruská centrální banka odpověděla žalobou proti Euroclearu.[94]

Nová česká vláda se společně se Slovenskem a Maďarskem rozhodla do úvěru v objemu 90 miliard eur nezapojit.[95] Ostatní státy jej proto přijaly v rámci posílené spolupráce. Česko však jeho přijetí dále nekomplikovalo a v zásadě souhlasilo i s pokračováním debaty o zmrazených ruských státních aktivech. Samo přitom mimořádné zisky z těchto aktiv využilo: jejich část financovala českou muniční iniciativu.[96]

Debata nyní směřuje k tomu, aby ruská aktiva zůstala dlouhodobě imobilizovaná, jejich výnosy se využívaly okamžitě a současně se hledal způsob, jak do financování Ukrajiny zapojit samotnou jistinu bez formální konfiskace. Otázka

[89] European External Action Service, EU receives €1.4 billion in revenue from immobilised Russian assets to be used for supporting Ukraine, 6. 8. 2026, online: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-receives-eur14-billion-revenue-immobilised-russian-assets-be-used-supporting-ukraine_en.

[90] Łukasz Maślanka, Sławomir Matuszak a Iwona Wiśniewska, A bitter compromise over the EU's financial assistance to Ukraine, OSW Centre for Eastern Studies, 19. 12. 2025, online: https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-12-19/a-bitter-compromise-over-eus-financial-assistance-to-ukraine.

[91] Council of the European Union, Council agrees position on legal framework to provide €90 billion in financial support to Ukraine, 4. 2. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/02/04/council-agrees-position-on-legal-framework-to-provide-90-billion-in-financial-support-to-ukraine/.

[92] Maxim Volovich, EU approves €90bn joint debt for Ukraine as reparations loan hits wall, Euromaidan Press, 19. 12. 2025, online: https://euromaidanpress.com/2025/12/19/eu-ukraine-loan-90-billion-hungary-opt-out/.

[93] European Commission, EU to deliver €1.4 billion in revenue from immobilised Russian assets to be used for support to Ukraine, 1. 4. 2026, online: https://luxembourg.representation.ec.europa.eu/actualites-et-evenements/actualites/eu-deliver-eur14-billion-revenue-immobilised-russian-assets-be-used-support-ukraine-2026-04-01_en.

[94] Cyril Barabaltchouk, Russia Launches Intimidation Campaign in Belgium to Block Use of Frozen Assets for Ukraine, UNITED24 Media, 18. 12. 2025, online: https://united24media.com/latest-news/russia-launches-intimidation-campaign-in-belgium-to-block-use-of-frozen-assets-for-ukraine-14390.

[95] European External Action Service, Parliament approves €90 billion Ukraine support loan package, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/parliament-approves-%E2%82%AC90-billion-ukraine-support-loan-package_en.

[96] Martin Fornusek, Czechia to use frozen Russian assets profits to fund ammunition for Ukraine, The Kyiv Independent, 20. 8. 2024, online: https://kyivindependent.com/czechia-to-use-frozen-russian-assets-profits-to-fund-ammunition-for-ukraine/.

využití jistiny se již vrací na jednací stůl. V srpnu 2026 vyzvaly Švédsko, Nizozemsko, Španělsko a Polsko Komisi, aby obnovila práci na tomto návrhu[97]. V příštím roce budou členské státy muset znovu řešit další financování Ukrajiny z prostředků EU. Komise navrhla vyčlenit v rezervě pro Ukrajinu ve víceletém finančním rámci (VFR) na období 2028–2034 celkem 100 miliard eur. To představuje jen přibližně 14,3 miliardy eur ročně, což na zajištění potřeb Ukrajiny nestačí ani po případném ukončení bojů. Nedostatečnost těchto plánů ilustrují již nynější ukrajinské požadavky na předfinancování části stávajících prostředků EU od roku 2027. Obnovení debaty o ruských státních aktivech proto musí doprovázet mechanismus solidarity s Belgií a zainteresovanými subjekty spojenými s Euroclearem, který umožní společně nést budoucí rizika právní odpovědnosti. Součástí musí být i ochrana představitelů EU, kteří rozhodují o sankcích a politice vůči Rusku. Belgičtí politici i vedení Euroclearu včetně osoby v jeho čele se totiž stali terčem zastrašovací kampaně[98], kterou evropské bezpečnostní služby připisují ruské vojenské rozvědce.

3.4 Čína

Od roku 2022 se Čína stala rozhodujícím hospodářským, technologickým a diplomatickým podporovatelem Ruska ve válce na Ukrajině.[99] Je největším obchodním partnerem Ruska a odběratelem jeho ropy. Vzájemný obchod dosáhl v roce 2024 rekordních 244,8 miliardy dolarů[100] a v roce 2026 směřuje k dalšímu maximu. Čínské společnosti v Rusku nahradily řadu západních dodavatelů a pomáhají mu zvládat sankční tlak, udržovat bankovní spojení i chod hospodářství a obranného průmyslu.

Čína je také hlavním zdrojem součástí pro ruskou zbrojní výrobu. Od roku 2022 vyvezla do Ruska zboží ze společného seznamu vysoce prioritních položek (CHPL)[101] v hodnotě 10,3 miliardy dolarů, včetně polovodičů, obráběcích strojů, elektronických obvodů a dílů pro drony. V roce 2026 z ní údajně pocházelo přibližně 90 % sankcionovaných technologií dodaných do Ruska.[102] Čínské součásti se našly v ruských dronech. Čína dodávala i motory pro drony[103] a údajně také nitrocelulózu[104] pro ruskou výrobu munice.

[97] Meduza, Four EU countries push Brussels to reopen the frozen Russian assets debate, 27. 8. 2026, online: https://meduza.io/en/news/2026/08/27/four-eu-countries-push-brussels-to-reopen-the-frozen-russian-assets-debate.

[98] Oleh Pavliuk a Stanislav Pohorilov, Russian special services intimidate Belgian officials over reparations loan for Ukraine – The Guardian, Ukrainska Pravda, 17. 12. 2025, online: https://www.pravda.com.ua/eng/news/2025/12/17/8012313/.

[99] NATO, Washington Summit Declaration, 10. 7. 2024, online: https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration.

[100] U.S.–China Economic a Security Review Commission, China-Russia Fact Sheet: A Short Primer on the Relationship, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.uscc.gov/research/china-russia-fact-sheet-short-primer-relationship.

[101] U.S.–China Economic a Security Review Commission, China-Russia Fact Sheet: A Short Primer on the Relationship, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.uscc.gov/research/china-russia-fact-sheet-short-primer-relationship.

[102] Alberto Nardelli, Russia Increases Reliance on China for Critical War Supplies, Bloomberg, 30. 4. 2026, online: https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-04-30/russia-increases-reliance-on-china-for-critical-war-technologies.

[103] Reuters, Chinese engines, shipped as 'cooling units', power Russian drones used in Ukraine, 23. 7. 2025, online: https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/chinese-engines-shipped-cooling-units-power-russian-drones-used-ukraine-2025-07-23/.

[104] The Economist, How China quietly helps Russia in Ukraine, 20. 5. 2026, online: https://www.economist.com/china/2026/05/20/how-china-quietly-helps-russia-in-ukraine.

Čínská podpora se neomezuje na obchod se zbožím dvojího užití. Čína údajně cvičila ruský personál v obsluze dronů[105] nebo poskytovala družicové snímky pro zaměřování raketových útoků[106]. Čínské společnosti také pomáhaly Rusku obcházet vývozní kontroly pomocí nastrčených firem, prostředníků, falešných popisů zboží a překládky ve třetích zemích. V jednom případě dodaly sankcionovanému ruskému výrobci zbraní motory deklarované jako „chladicí jednotky".[107] Americké ministerstvo financí proto uvalilo sankce na téměř 300 čínských a hongkongských subjektů a jednotlivců. Americké ministerstvo obchodu zařadilo více než 150 subjektů na svůj seznam Entity List (seznam firem, osob, organizací, které představují riziko pro národní bezpečnost nebo zahraniční politiku USA).

Peking také diplomaticky brání izolaci Moskvy. Hlasuje proti rezolucím OSN odsuzujícím invazi nebo se zdržuje hlasování a přebírá ruská tvrzení o provokacích NATO. Čínský ministr zahraničí údajně v červenci 2025 sdělil Kaje Kallas, že Peking nemůže přijmout ruskou porážku,[108] protože by Spojeným státům umožnila soustředit se na Čínu.

EU má vůči Číně tři hlavní možnosti. První je podstatně rozšířit seznam čínských dodavatelů zboží CHPL v příloze IV. Druhou je zakázat transakce s čínskými bankami a platebními prostředníky, kteří vědomě usnadňují tyto nákupy, nebo zmrazit jejich majetek. Třetí možností je zavést podle článku 12f omezení vývozu vybraných vysoce rizikových technologií do celé země, pokud postih jednotlivých subjektů nestačí. První dvě možnosti již EU v některých případech využila, třetí dosud uplatnila pouze vůči Kyrgyzstánu.[109]

Obezřetný přístup EU k Číně vychází z jejich hospodářské provázanosti, nedokončeného hledání alternativních dodavatelů, obav z odvety i nutnosti dosáhnout jednomyslné shody. Čína je mnohem větším obchodním partnerem než Rusko. Když v roce 2025 omezila vývoz vzácných zemin do EU,[110] připomněla tím evropskou závislost na čínských kritických surovinách. Poté, co 18. sankční balíček v červenci 2025 zařadil na seznam dvě čínské regionální banky, Peking brzy přijal protiopatření vůči dvěma litevským bankám.[111] EU proto dávala přednost postihu menších čínských vývozců a prostředníků před sankcemi proti velkým bankám nebo plošnými omezeními vůči celé zemi.

[105] Reuters, Russians covertly trained by China return to fight in Ukraine, sources say, 19. 5. 2026, online: https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/russians-covertly-trained-by-china-return-fight-ukraine-sources-say-2026-05-19/.

[106] Ukrinform, Китай надає Росії супутникові дані для ракетних ударів по Україні - розвідка, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/4043653-kitaj-nadae-rosii-dani-suputnikovoi-rozvidki-dla-zavdanna-raketnih-udariv-po-ukraini-rozvidka.html.

[107] Reuters, Chinese engines, shipped as 'cooling units', power Russian drones used in Ukraine, 23. 7. 2025, online: https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/chinese-engines-shipped-cooling-units-power-russian-drones-used-ukraine-2025-07-23/.

[108] South China Morning Post, China tells EU it does not want to see Russia lose its war in Ukraine: sources, 4. 7. 2025, online: https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3316875/china-tells-eu-it-cannot-afford-russian-loss-ukraine-war-sources-say.

[109] Council of the European Union, Russia's war of aggression against Ukraine: 20th round of stern EU sanctions hits energy revenues, military-industrial complex, trade and financial services, including crypto, 23. 4. 2026, online: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/04/23/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-20th-round-of-stern-eu-sanctions-hits-energy-military-industrial-complex-trade-and-financial-services-including-crypto/.

[110] Daniel Williams, A rickety Europe tries to stand up to China, Asia Times, 1. 10. 2026 (aktualizováno 5. 10. 2026), online: https://asiatimes.com/2026/10/a-rickety-europe-tries-to-stand-up-to-china.

[111] Wester van Gaal, China retaliates against Lithuanian banks following EU-Russia sanctions, EUobserver, 13. 8. 2025, online: https://euobserver.com/eu-and-the-world/ar69e9897d.

3.5 Bělorusko

Během posledních 12 měsíců Spojené státy na Bělorusku zkoušely nový sankční přístup. Výměnou za propuštění politických vězňů nabídly zmírnění sankcí a postupné odstraňování obchodních i dalších překážek vzájemné spolupráce. EU tento postup nepřevzala a nadále trvá na izolaci Lukašenkova režimu, který dál podporuje válku Kremlu.

Běloruský režim propustil více než 500 politických vězňů výměnou za zrušení sankcí vůči státním podnikům, konkrétně letecké společnosti Belavia a výrobci draselných hnojiv Belaruskali. Podle běloruských obránců lidských práv, zejména organizace Vjasna, však Lukašenko současně uvěznil více než 200 nových politických vězňů.

USA zároveň tlačily na sousední země, zvláště na Polsko a Litvu, aby zmírnily sankce a umožnily vývoz draselných hnojiv přes své přístavy, především přes litevskou Klajpedu. Obě země se však proti americkým požadavkům postavily, protože odporovaly společnému evropskému postupu. Hnojiva by se proto mohla na světové trhy, na nichž záleží i USA, dostávat spíše přes ruské přístavy.

Polsko a Litva, stejně jako například Slovensko, současně obnovily oficiální kontakty s Běloruskem, mimo jiné při Valném shromáždění OSN v září 2026. Dávaly tím najevo ochotu znovu zahájit dvoustranný dialog s Lukašenkovým režimem. Tyto kontakty však v žádném případě nelze považovat za známku normalizace vzájemných vztahů.

Od EU se očekává strategická debata o dalším postupu vůči běloruskému režimu. Musí přitom zohlednit i vztahy s demokratickými silami vedenými Svjatlanou Cichanouskou. Již nyní je však zřejmé, že EU nehodlá převzít americký postoj a svou dosavadní politiku zcela změnit.

Nedávné úvahy[112] naznačují, že Trumpova administrativa možná chce nejprve vyzkoušet tento přístup na Bělorusku a později jej uplatnit i vůči Rusku. To je varovný signál do budoucna. Takový postup přímo odporuje nedávno schválenému Grahamovu sankčnímu balíčku proti Kremlu, který v Kongresu podpořila výrazná většina obou stran. Po nadcházejících volbách v polovině prezidentského období se sice může změnit, přesto jde o riskantní a nelogický způsob jednání s Putinovým režimem. Ten jej může chápat jako známku oslabování západní jednoty.

[112] Seznam Zprávy, Američané chtějí na Rusko zkusit metodu, která se jim osvědčila s Běloruskem, bez data (cit. 26. 10. 2026), online: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-nova-rusko-americka-dohoda-na-stole-kdo-by-se-mohl-dostat-na-svobodu-316915.

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace, která se věnuje výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Jako přední nezávislý zahraničně-politický think-tank AMO publikuje analýzy a poskytuje platformu pro kvalifikovanou diskuzi aktérům zahraniční, evropské a bezpečnostní politiky. Aktuální témata vysvětluje i široké veřejnosti. Jejím posláním je zkvalitňovat českou zahraniční politiku a přispívat k utváření světa, který ctí hodnoty svobody, demokracie a udržitelnosti.

www.amo.cz

info@amo.cz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.facebook.com/AMO.cz

bsky.app/profile/amocz

x.com/AMO_cz

instagram.com/AMO.cz

linkedin.com/company/amocz

Boris Kaliský

Boris Kaliský je analytikem AMO specializující se na otázky bezpečnosti, zejména na sankce proti Rusku a na oblast obranné politiky a technologií.

boris.kalisky@amo.cz

@BorisKalisk

Pavel Havlíček

Pavel Havlíček je analytikem AMO se zaměřením na východní Evropu, zejména Ukrajinu, Rusko a Východní partnerství. Profesně se zabývá také otázkami bezpečnosti, dezinformací a strategické komunikace stejně jako demokratizace a podpory občanské společnosti.

pavel.havlicek@amo.cz

@Pavel_Havlicek_

Autoři děkují za cenné rady, podněty a zpětnou vazbu **Lukáši Krausovi, Oldřichu Sklenářovi, Vladimiru Milovovi, Jiřímu Skuhrovcovi, Gonzalu Saizi Erausquinovi a Isaacovi Levimu. Tato studie vznikla díky podpoře Velvyslanectví Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v České republice**. Za veškeré vyjádřené názory i případné chyby, opomenutí a nepřesnosti však nesou výhradní odpovědnost autoři.